

Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea organiseert

CULTUURMENU

schooljaar 2024/2025

Lessen met de **doorgaande leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'** in zeventien musea/erfgoedinstellingen uit Den Haag en twee uit Delft en Rijswijk, voor het **primair onderwijs groep 1 t/m 8**.
Prijs € 7,95 per leerling, inclusief busvervoer. www.cultuurmenu.nl

Inhoud

blz 01	Cultuurmenu Den Haag schooljaar 2023/2024	
	Hoera, het Cultuurmenu bestaat 20 jaar!	
blz 03	De drie menu's	
blz 04	Belangrijke informatie in één oogopslag	
blz 04	Welkom voor alle leerlingen in onze musea!	
blz 09	Menu 1	
blz 10	Groep 1/2	> Kunstmuseum Den haag
blz 11	Groep 3	> Haags Historisch Museum
blz 12	Groep 4	> Louwman Museum
blz 13	Groep 5	> Museon-Omniversum
blz 14	Groep 6	> Museum Rijswijk
blz 15	Groep 7	> Rijksmuseum de Gevangenpoort
blz 16	Groep 8	> West Den Haag
blz 17	Menu 2	
blz 18	Groep 1/2	> Kinderboekenmuseum
blz 19	Groep 3	> Museon-Omniversum
blz 20	Groep 4	> Kunstmuseum den Haag
blz 21	Groep 5	> Museum Panorama Mesdag
blz 22	Groep 6	> Monumentenzorg
blz 23	Groep 7	> Nationaal Archief
blz 24	Groep 8	> Museum Prinsenhof Delft
blz 25	Menu 3	
blz 26	Groep 1/2	> Muzee Scheveningen
blz 27	Groep 3	> De Mesdag Collectie
blz 28	Groep 4	> Huis van het boek
blz 29	Groep 5	> Museum Bredius
blz 30	Groep 6	> Fotomuseum Den Haag
blz 31	Groep 7	> Archeologie
blz 32	Groep 8	> Vredespaleis
blz 33	Colofon	
blz 34	Adressen musea	

Cultuurmenu Den Haag schooljaar 2024/2025

HOERA, HET CULTUURMENU BESTAAT 20 JAAR!

Hoera 20 jaar Cultuurmenu!

Het schooljaar 2024-2025 bestaat het Cultuurmenu 20 jaar. We bedanken alle scholen en musea voor hun positieve inzet, waardoor het steeds mogelijk is het programma zo succesvol te laten verlopen. Tevens bedanken we de fondsen en sponsors die ons al die jaren hebben ondersteund. We zijn er trots op dat ieder schooljaar zo'n 24.000 kinderen de kans krijgen om het prachtige culturele erfgoed uit Den Haag en de regio te bezoeken.

We vieren het 20 jarig bestaan met stickers, strippenkaart en een feestje!

Alle leerlingen krijgen een mooi stickervel dat aan de school wordt opgestuurd na de inschrijving. Voor alle leerkrachten hebben we weer een Cultuurmenu-strippenkaart cadeau voor het hele schooljaar. Hiermee heeft een leerkracht 1x gratis toegang tot alle deelnemende musea. Zo wordt voorbereiden op het museumbezoek nog gemakkelijker en leuker! Verder komt er een feestje, hoe, wie, wat, waar, dat houden we nog even geheim. Deelnemende scholen horen van ons.

Wat is het Cultuurmenu?

Het Cultuurmenu is een educatieproject van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea voor het primair onderwijs in Den Haag en regio. Het project bestaat uit drie menu's waarin 17 Haagse musea en een museum uit Rijswijk en Delft museumlessen aanbieden die speciaal voor het Cultuurmenu zijn gemaakt. De school kan een keuze maken uit een van de drie menu's. Scholen die meedoen zijn verzekerd van busvervoer van en naar de musea. Onder de noemer 'musea' vallen ook alle deelnemende erfgoedinstellingen. Kijk voor alle informatie op www.cultuurmenu.nl

Leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Binnen het Cultuurmenu is de doorgaande leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' opgenomen. De leerlingen ontdekken, door naar verschillende soorten musea te gaan, hoe divers en bijzonder de

collecties zijn. Belangrijk in de lessen is de ruimte voor verwondering, het ontdekken van de eigen gedachten en de gedachten van anderen.

Aanpassingen in menu 1 en 2 en nieuwe lessen

Het Mauritshuis doet dit schooljaar in menu 1 even niet mee en Galerij Prins Willem V doet i.v.m. met verbouwingen in menu 2 ook niet mee. Zes deelnemende musea hebben nieuwe lessen gemaakt.

Welkom voor alle leerlingen van 4 t/m 12 jaar

Alle leerlingen van 4 t/m 12 jaar zijn welkom! De museumlessen zijn gemaakt met veel aandacht voor alle diverse achtergronden van de leerlingen. We ontvangen leerlingen met veel verschillende (culturele) achtergronden, uit diverse wijken uit Den Haag en de regio. De lessen worden steeds op het niveau van de groep aangepast. Vorig schooljaar deden 85 scholen mee met meer dan 24.000 leerlingen en er stonden meer dan 900 museumlessen op de planning.

Samenwerking met de scholen

De reacties van de scholen zijn al 19 jaar zeer positief. Mede dankzij de goede samenwerking en de feedback van de leerkrachten is het Cultuurmenu al jaren een succes. We vinden het belangrijk dat scholen met ons meedenken! Op onze website staan evaluatieformulieren. Ieder jaar vindt er een klankbordoverleg plaats waar alle deelnemende scholen voor worden uitgenodigd.

Inschrijven voor het schooljaar 2024-2025

Inschrijven kan via www.cultuurmenu.nl De inschrijftermijn loopt van **13 mei tot en met 21 juni 2024**.

Vier met ons het 20-jarig bestaan van het Cultuurmenu voor het primair onderwijs!

Jullie zijn van harte welkom in onze musea!

Een feestelijke groet,
Van het cultuurmenuteam

Menu 1

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
1-2	Kunstmuseum Den Haag		Vos houdt van kunst	Kunst, kiezen, maken, tentoonstelling, verzamelen, leefomgeving, schoonheid, stad, natuur, ontdekken, samen, delen
3	Haags Historisch Museum Kan vanwege vernieuwing op andere locatie plaats vinden.		Haagse Ikkie	Identiteit, omgeving, stad, dorp, vroeger, nu, toekomst
4	Louwman Museum		Peka het paard en Otto de auto	Vervoer, techniek en vroeger/nu
5	Museon-Omniversum		Romeinen langs de grens De influencers van de oudheid	Identiteit, kaarten, kleding, materialen, milieu, omgeving/stad/dorp, samenleven, techniek, vervoer, voedsel/voeding, vroeger/nu/toekomst
6	Museum Rijswijk		Papieren dieren!	Dieren, kunst, samenleven, verhalen, inleven in de ander
7	Rijksmuseum de Gevangenpoort		Moord in de poort	Burgerschap, toekomst oorzaak/gevolg, ontdekkend-leren, bronnenonderzoek, samenwerken, inleven in een ander, arm en rijk
8	West Den Haag		Kunstverkenners	Maatschappij, hedendaags Haags

Menu 2

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
1-2	Kinderboekenmuseum		Een brief voor Aap	Samenleven, samen spelen, dieren, communicatie, kunst, taal- en leesontwikkeling
3	Museon - Omniversum		Laat je tanden zien! 'Ontdek de verschillende vormen van tanden en kiezen'	De mens is ook natuur, zorgen voor je omgeving en jezelf, dieren, verschillen zijn er met een reden.
4	Kunstmuseum Den Haag		Op bezoek bij de beeldhouwer	Leefomgeving, samenwerken, identiteit, ontdekken, vroeger en nu, kunst, verzamelen, materialen, kiezen, technieken, tentoonstelling

Menu 2 vervolg

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
5	Museum Panorama Mesdag		Met Mesdag mee naar de zee	Kunst, stad, dorp, natuur, vroeger
6	Afdeling Monumentenzorg en Welstand		Holy Moly Mozaïek!	Religie, cultureel erfgoed, kunst, kleuren, creatief denken, materialen, vroeger en nu, verhalen, identiteit, samenwerken
7	Nationaal Archief		Klimaat Schuld: wie betaalt?	Natuur, milieu, vroeger en nu, onderzoeken
8	Museum Prinsenhof Delft		In de voetsporen van de Prins	Vroeger, nu, oorlog, burgerschap, mensenrechten, religie

Menu 3

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
1-2	Muzee Scheveningen		Kijk, een schelp!	Bewegen, dieren, materialen, milieu, natuur, omgeving, onderzoeken
3	De Mesdag Collectie		Mesdag en de zee	Kunst, vroeger, nu, natuur, dieren, werken, wonen, milieu, gelijke kansen
4	Huis van het boek		Ingewikkelde letters	Communicatie, kunst, vroeger, nu
5	Museum Bredius		Ik zie, ik zie wat jij niet ziet	Probleem oplossen, creatief denken, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering, samenwerken, communiceren
6	Fotomuseum Den Haag		Ontdek het Fotomuseum	Kunst, communicatie, social media, techniek, maatschappij, leefomgeving, identiteit, ontdekken
7	Archeologie		Van Floris tot Willem Alexander De gebouwen van het binnenhof	Wonen, bouwen, leefomgeving, stad, identiteit, vroeger, nu
8	Vredespaleis		Vrede maak je niet alleen	Samen, samenwerken, over je grenzen heen kijken, oorlog, vrede

Belangrijke informatie in één oogopslag

Inschrijven

Inschrijven kan vanaf 13 mei t/m 21 juni 2024 via www.cultuurmenu.nl

Organisatie Cultuurmenu Projectenbureau Haagse Musea

Postbus 30313

2500 GH Den Haag

Sandra Bal,

Hoofd projectenbureau Haagse Musea:

sbal@cultuurmenu.nl

tel. (ma, di, wo en do ochtend) 070 338 14 58

Ingrid Scholten, Medewerker secretariaat:

secretariaat@cultuurmenu.nl

tel. (ma en di middag) 070 338 14 53

Roostervragen

Stuur een bericht via het account van de school van de homepageberichten icoon 'stuur een bericht'. Of stuur een e-mail naar de roosterhelpdesk:

cultuurmenu@bezoekplanner.nl

Roostervragen per telefoon stellen aan roostermakers

Vrijdagmiddag: tussen 15.00 en 17.00 uur op telefoonnummer: 06 11 29 51 68

Hotline

Verhinderd binnen 24 uur doorgeven? Bel de hotline 0174 315090

Bereikbaar van 8.00 uur tot 17.00 uur op werkdagen.

Wilt u een reservering annuleren die niet binnen 24 uur plaatsvindt, wijzig dan in uw account de reservering en klik onderaan in het venster op knop 'Annuleren'. Er wordt hiervoor wel 40 euro administratiekosten in rekening gebracht.

reservering en klik onderaan in het venster op knop 'Annuleren'.

Welkom voor alle leerlingen in onze musea!

Wat is het Cultuurmenu?

Het Cultuurmenu PO biedt het primair onderwijs in Den Haag en regio een educatief programma aan van 19 Haagse musea. Het programma is voor groep 1 tot en met groep 8. Het Cultuurmenu bestaat uit drie menu's. De school doet mee met één van de drie menu's. Ieder schooljaar bezoekt elke groep een ander museum uit het menu. Er is voorbereidend- en verwerkingsmateriaal bij de lessen gemaakt. Dit wordt aangeboden op de website www.cultuurmenu.nl

Drie menu's en de doorgaande leerlijn

Bij het samenstellen van de menu's is gelet op een gelijkwaardige verdeling van soorten musea. Leerlingen die jaren achtereen meedoen met het Cultuurmenu PO maken zo kennis met de diversiteit aan erfgoedinstellingen in hun directe omgeving. In de menu's wordt de doorgaande leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' aangeboden. Iedere erfgoedinstelling binnen menu 1, 2 en 3 geeft les aan een bepaalde groep en heeft gekozen voor een lesinhoud die zoveel mogelijk aansluit bij het schoolcurriculum, bij de leeftijd en de leerstof die op school gegeven wordt. De scholen worden bij inschrijving evenredig verdeeld over de menu's.

Doelstellingen Cultuurmenu PO

- De leerling wordt in klassenverband in contact gebracht met diverse soorten erfgoedinstellingen in Den Haag en de regio;
- De leerling ervaart dat een erfgoedinstelling een plek is waar je bijzondere collecties en verhalen aantreft en een verbinding kunt maken, vanuit het dagelijks leven/het nu, naar het verleden en de toekomst.

Om deze doelstellingen te bereiken vinden de musea het belangrijk dat leerlingen:

- vaker in schoolverband naar een museum gaan en hiermee een kans krijgen die ze van huis uit niet altijd wordt aangeboden;
- de verscheidenheid en rijkdom van het cultureel erfgoed binnen hun eigen stad en leefomgeving ervaren, zien en beleven;
- door het volgen van de cultuurmenulessen geïnspireerd raken en enthousiast worden, zodat ze zich op cultureel gebied verder kunnen ontwikkelen;
- ontdekken dat museumbezoek leuk en plezierig kan zijn en ervaren dat er veel te beleven is op het gebied van kunst en cultuur;
- een inspirerende leerervaring opdoen, door de andere omgeving waarin ze zich bevinden en ze meer vanuit hun zintuigen kunnen waarnemen;
- met alle diverse achtergronden uit alle wijken van de stad Den Haag en de regio meedoen;
- uit aandachtswijken een extra kans krijgen om mee te doen;
- met taal en leerachterstanden zich veilig voelen in de musea en de cultuurmenulessen goed bij hen aansluiten.

Daarnaast willen de musea bereiken dat er een structurele samenwerking is met de scholen, zodat het inhoudelijk programma van het Cultuurmenu PO blijft aansluiten op het schoolcurriculum en bij de vakken die op school worden behandeld.

Doorgaande leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed', aansluiting vakken en kerndoelen

Het gezamenlijke doel van het Cultuurmenu is kerndoel 56 van het vak Kunstzinnige oriëntatie: 'de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed'. De tussendoelen die zijn samengesteld om dit kerndoel te kunnen bereiken zijn te vinden in deze QR code

In alle museumlessen wordt, naast Kunstzinnige oriëntatie met kerndoel 56, veel aandacht besteed aan Nederlandse taal. Per cultuurmenulessen is een keuze gemaakt uit de bijbehorende kerndoelen 1 t/m 12. Ook de kerndoelen 54 en 55 van Kunstzinnige oriëntatie zijn in de lessen opgenomen omdat binnen het Cultuurmenu een grote diversiteit vertegenwoordigd is aan erfgoedinstellingen waaronder: kunsthistorisch, natuurhistorisch, media en cultuur, historisch en wereldoriëntatie. Een overzicht van alle vakken met bijbehorende kerndoelen die in de cultuurmenulessen zijn opgenomen, staan per museum en lesomschrijving in deze brochure.

De cultuurmenulessen richten zich steeds op de leerlingen van een klas/groep en de collectie met bijbehorende verhalen vormt het uitgangspunt van de les.

Didactische aanpak van de lessen

Alle cultuurmenulessen voldoen aan een aantal didactische richtlijnen.

Deze hebben als doel:

- de leerlingen basisvaardigheden bij te brengen op het terrein van waarneming, verbeelding, conceptualisering en analyse. De leerlingen ontwikkelen deze vaardigheden via oriënteren, onderzoeken, produceren en reflecteren;
- een bijdrage te leveren aan taalontwikkeling;
- bij te dragen aan de ontwikkeling van creativiteit;
- rekening te houden met de '21st century skills';
- een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van burgerschap en cultureel zelfbewustzijn.

Praktische informatie

Voorbereidend lesmateriaal

Het is belangrijk dat de leerlingen goed voorbereid zijn op de lessen!

Vanaf begin september 2024 staan alle online lesmaterialen op <https://cultuurmenu.nl/primaironderwijs/lesmateriaal/>

Het gebruik van de lesmaterialen draagt bij

aan het welslagen van de les. Leerlingen zullen de les beter in de context kunnen plaatsen als ze voorbereid zijn op het museumbezoek en de cultuurmenules na afloop in de klas reflecteren.

Inschrijven voor schooljaar 2024 / 2025

De inschrijftermijn loopt van 13 mei tot en met 21 juni 2024 via de website www.cultuurmenu.nl.

Scholen die al eerder hebben meegedaan ontvangen hiervoor een e-mail. Hierin is een link opgenomen naar de website waarin online de lessen kunnen worden aangevraagd. Aanmeldgegevens voor Bezoekplanner, het online systeem, worden per email verstrekt.

Scholen die nieuw gaan meedoen

Scholen die niet eerder hebben meegedaan schrijven zich online in via www.cultuurmenu.nl. Na de inschrijving ontvangt de school de inloggegevens voor het aanmeldsysteem in Bezoekplanner.

Na het aanmelden maakt de school een keuze voor menu 1, 2 of 3. Er wordt ook een aantal

noodzakelijke gegevens gevraagd waaronder schoollocatie, contactpersoon, schooltype, opstapplaats voor de bus en het factuuradres. Op volgorde van binnenkomst wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de menu-voorkeur.

Opgeven van groepen

De school wordt gevraagd de deelnemende groepen op te geven. Scholen die al eerder hebben deelgenomen kunnen hierbij gegevens van vorig jaar overnemen. De gegevens die per groep gevraagd worden zijn:

- Leerjaar
- Groepsnaam
- Aantal leerlingen
- Naam leerkracht
- Uit te sluiten data en dagdelen: het is belangrijk de vraag te beantwoorden wanneer de groepen niet kunnen, denk aan zwemlessen, marge/studiedagen, paas-kerst-jaarfeestvieringen etc.

Definitief rooster en het beheren in het account van de school

Na het sluiten van de inschrijvingsperiode op 21 juni 2024 is op 1 juli het conceptrooster inzichtelijk in het account van de school. De school krijgt hierover een email. Op 7 juli moeten de wijzigingen in het rooster zijn doorgegeven. Daarna staan de geplande lessen vast en is het rooster definitief. U geeft dit aan door op de bevestigingsknop te drukken. U beheert het rooster in Bezoekplanner, in het eigen account van de school. Zodra het definitieve rooster gemaakt is, ontvangt de school hierover een e-mail. De lessen starten vanaf 16 september 2024.

Annuleren

Het is altijd mogelijk om een les te annuleren. De administratiekosten per geannuleerde les zijn 40 euro, tenzij de school annuleert vanwege een overmachtsituatie zoals ernstige ziekte van de leerkracht e.d.

De reden van annulering bepaalt of de klas in aanmerking komt voor een vervangende les. Restitutie van het lesgeld vindt bij annulering niet plaats, tenzij het gaat om een geval van overmacht of een uitzonderlijke situatie (extreme weersomstandigheden, plotselinge ernstige ziekte). In de Bezoekplanner van het beheeraccount van de school kunnen de lessen geannuleerd worden. Daar wordt ook gevraagd om de reden en of er een ander lesmoment wordt gewenst. Afhankelijk van de reden krijgt de school een vervangende datum voor de les. Deze vervangende les kan in rekening worden gebracht als de reden van annulering niet valt onder een situatie van overmacht.

Wilt u een reservering annuleren die niet binnen 24 uur plaatsvindt, wijzig dan in uw account de reservering en klik onderaan in het venster op knop 'Annuleren'. Volg hierna de instructie op het scherm. Kan de reservering niet meer worden geannuleerd, wilt u of een andere datum voorstellen of iets anders doorgeven, klik dan (in de lijst met reserveringen) rechts op de berichtknop bij de juiste reservering.

Of de groep in aanmerking komt voor een andere les, hangt af van de reden van annulering. Via Bezoekplanner, het mailberichtsysteem wordt een andere les gezocht. Uitzonderingsgevallen worden apart door het Projectenbureau Haagse Musea beoordeeld. Bij een annulering van een les krijgen de school, het museum en de busmaatschappij een e-mail en de les krijgt de status 'geannuleerd'.

In geval van een geldige wijziging volgt er contact met de helpdesk:

cultuurmenu@bezoekplanner.nl.

Na bevestiging van de nieuwe afspraak krijgen de geregistreerde contactpersonen, de school, het museum en de busmaatschappij een bevestigingsmail.

Hotline bellen bij verhindering binnen 24 uur voor aanvang van de les

Als binnen 24 uur voor aanvang van een les blijkt dat een groep verhinderd is, bel dit graag z.s.m. door aan de hotline: 0174-315090. Bellen met de hotline kan op werkdagen tussen 8.00 uur en 17.00 uur.

Relevante wijzigingen voor het rooster doorgeven

Nadat u het definitieve rooster hebt, kunt u alle relevante zaken als: wijziging aantal leerlingen, adreswijziging, opstapplaatswijziging en achteraf splitsing van groepen via het account van de school doorgeven. Op de homepage staat een berichten icoon met 'stuur een bericht'. U kunt eventueel ook nog een e-mail sturen aan de helpdesk: cultuurmenu@bezoekplanner.nl.

Inschrijvingsstop

De belangstelling voor het Cultuurmenu is enorm gegroeid de afgelopen jaren. Er kan een bepaald maximumaantal scholen deelnemen. Inschrijving zal geschieden op volgorde van aanmelding.

Kosten per leerling

Deelname aan de lessen kost € 7,95 per leerling. Dit bedrag is inclusief het busvervoer en het lesmateriaal.

Groepsgrootte

De maximale omvang van de groep wordt per museum bepaald. Dit is te vinden in deze brochure en op de website www.cultuurmenu.nl. Als de groepsgrootte op het moment van vertrek zal afwijken van het aantal dat bij inschrijving is opgegeven, geef dit dan tijdig door aan cultuurmenu@bezoekplanner.nl. Dit is belangrijk voor het museum en het aantal zitplaatsen in de bus. De groep wordt gesplitst als er voor een les een grotere groep leerlingen is opgegeven dan is toegestaan.

Aantal begeleiders

Bij iedere lesomschrijving in de brochure en op de website wordt het gewenste aantal begeleiders vermeld. In verband met het aantal zitplaatsen in de bus is het helaas niet mogelijk om meer begeleiders mee te nemen dan wordt aangegeven.

Lestijden en tijdsduur van de les

De vaste lestijden van het Cultuurmenu zijn: 9.15 uur, 10.45 uur en 13.30 uur. De lessen duren 75 minuten.

Ophaaltijden busvervoer en rooster

De standaard ophaaltijden van de bus zijn een half uur voor aanvang van de les: 8.45 uur, 10.15 uur en 13.00 uur. N.B. Als er meer dan een half uur rijtijd nodig is om de groepen op te halen dan belt de busmaatschappij naar de school. Om ervoor te zorgen dat de lessen op tijd kunnen beginnen wordt u als school verzocht erop toe te zien dat de groepen op tijd klaar staan om met de bus mee te gaan. Gezien de grote verkeersdruk, vooral in de ochtendspits, is het belangrijk dat de bus op tijd kan vertrekken. Als de groep te laat komt, kan de erfgoedinstelling niet de gehele les geven, omdat er aansluitend vaak volgende museumlessen gepland staan.

Evaluatieformulieren en klankbordvergadering

Op de website van het Cultuurmenu staan zowel evaluatieformulieren voor de leerkrachten, als voor de directie/cultuurcoördinatoren. Inge vulde formulieren komen terecht op het Projectenbureau Haagse Musea en bij het

betreffende museum waar de les is gevolgd. Hierdoor is het mogelijk de cultuurmenulessen zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Ieder jaar vindt er een klankbordvergadering plaats waarvoor alle scholen een uitnodiging ontvangen. Na de les krijgt de leerkracht een brief uitgedeeld waarop staat hoe dit werkt, het is altijd vrijblijvend om hier aan deel te nemen.

Hoe de leerlingen zich gedragen tijdens het museumbezoek

Wij vragen u om uw leerlingen vooraf te vertellen hoe zij zich in de musea moeten gedragen. Ook vragen wij u tijdens het bezoek hierop toe te zien.

Opsplitsen in 2 groepen

Bij de meeste musea wordt de groep in twee gelijke groepen verdeeld. Het is fijn als de leerkracht dit vooraf al bekend heeft gemaakt aan de leerlingen en begeleiding.

Start Cultuurmenu 16 september 2024

De school beheert zelf het rooster vanaf het moment van inschrijven en opgeven van de groepen. De eerste cultuurmenulessen zullen in september van start gaan en lopen tot de kerstvakantie, de tweede lesperiode start direct na de kerstvakantie tot en met eind april 2025.

Busvervoer of lopend naar het museum

Het Projectenbureau Haagse Musea regelt busvervoer van de school naar de instellingen. We gaan er standaard vanuit dat uw school gebruik maakt van het busvervoer. Als de school binnen een straal van 500 meter bij een museum gevestigd is, wordt gevraagd lopend naar het museum te gaan. Als u kunt lopen met een bepaalde klas naar een bepaald museum, wilt u dit dan aangeven op het online-inschrijfformulier in het daarvoor aangemaakte veld.

De busmaatschappij waarmee wordt gewerkt is BAB-VIOS Touringcars te Wateringen. Tel. 0174-315090. Geen gebruik maken van busvervoer heeft geen invloed op de prijs per leerling.

menu 1

groep 1 / 2	Kunstmuseum Den Haag
groep 3	Haags Historisch Museum
groep 4	Louwman Museum
groep 5	Museon-Omniversum
groep 6	Museum Rijswijk
groep 7	Rijksmuseum de Gevangenpoort
groep 8	West Den Haag

Voorbereidend en/of verwerkend lesmateriaal voor op school staat op: cultuurmenu.nl/primaironderwijs/lesmateriaal/

De lessen beginnen om 9.15 uur, 10.45 uur en 13.30 uur
De lessen duren 75 minuten

Kunstmuseum Den Haag Vos houdt van kunst

Kinderen gaan samen met de vos uit het kinderkunstboek van Georgien Overwater op pad door het Kunstmuseum. Vanuit de duinen is hij naar het museum gekomen om alles wat hij wil hebben te verzamelen. Maar mag hij zomaar alles wat hij mooi vindt meenemen? Of is dit het begin van een groot avontuur...De kinderen praten samen en leren spelenderwijs wat een museum is, welke soorten kunstwerken er zoal zijn en ontdekken wat ze zelf het mooist vinden. Aan de hand van wat er te zien is gaan zij beeldend aan de slag. Net als kunstenaars gaan zij ook kleien, tekenen, knippen en plakken. En maken het huis van Vos net zo mooi als het museum!

Illustratie: Georgien Overwater

Doelstellingen van de les

- Leerlingen maken een dwaaltocht aan de hand van het kinderkunstboek *Berlage en een boef in het museum* van Georgien Overwater
- Leerlingen ontdekken door de ondeugende streken van Vos wat wel en niet mag in het museum
- De leerlingen maken kennis met verschillende kunstvormen, zoals schilderijen, beelden, mode en vazen en ontdekken wat ze mooi vinden
- Leerlingen kiezen kunstwerken en materialen en maken zelf mooie dingen voor het hol van Vos in de duinen

Haags Historisch Museum Haagse Ikkie

Kijk eens om je heen: alle kinderen hebben ogen, oren, een neus en een mond. Alle kinderen eten, slapen en spelen. En toch is ieder kind nét een beetje anders. In deze museumles ontdekken de leerlingen zichzelf en elkaar met behulp van "Ikkie". Deze handpop woont in het Haags Historisch Museum en heeft een "ik-does" gemaakt: een soort mini-museum, met voorwerpen over zichzelf. Herkennen de leerlingen deze voorwerpen? Of eten, wonen en spelen zij net een beetje anders? Door de hedendaagse voorwerpen van Ikkie te vergelijken met oude objecten in het museum, ontdekken de kinderen verschillen en overeenkomsten tussen vroeger en nu. Aan de hand van verschillende spellen in het museum leren de kinderen zich-

zelf, de ander en de geschiedenis van de stad Den Haag beter kennen.

Doelstellingen van de les

In deze museumles leren de kinderen over de verzamelfunctie van een museum. Daarnaast ontdekken zij verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en andere kinderen, maar ook tussen vroeger en nu. Boven dien maken zij kennis met de geschiedenis van de stad Den Haag.

Deze les kan vanwege vernieuwing van het museum op andere locatie plaats vinden.

Waar precies wordt in het online-rooster aangegeven.

MENU 1

groep
4

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 30 leerlingen,
2 begeleiders

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands: 1, 12
Natuur en techniek: 44
Kunstzinnige oriëntatie: 54, 56

Louwman Museum

Peka het paard en Otto de auto!

De leerlingen vertellen over hun verzameling en leren dat ook een museum verzamelt en de objecten beheert. Ze bekijken een filmpje, waarin zij de ontwikkeling van de auto zien en ook dat de auto de plaats ingenomen heeft van bijv. koetsen en paarden. Daarna gaan zij het museum in en herkennen dat diverse voorwerpen er nu heel anders uitzien. Ook wordt gewezen op eenvoudige technische oplossingen. In het museum zien zij ook, dat de auto's verschil-

lende functies kunnen hebben en bijv. ook kunnen varen of gemaakt zijn om ermee te showen.

Doelstellingen van de les

De leerlingen herkennen objecten van nu in objecten van toen. Ook worden de leerlingen bewust gemaakt van eenvoudige technieken.

Museon - Omniversum

Romeinen Langs de Grens

De influencers van de oudheid

De leerlingen gaan 2000 jaar terug in de tijd, toen de Romeinen in Nederland waren. Die Romeinen hebben het landschap en het dagelijks leven langs de grens flink veranderd. Ze waren eigenlijk een soort influencers. Leerlingen leren over vernieuwingen zoals wegen, geld en mijlpalen, nieuwe woorden en etenswaren. De leerlingen bekijken en onderzoeken allerlei archeologische voorwerpen, zoals een paardenskelet en de mijlpalen van het Wateringse Veld. Veel van die vernieuwingen van de Romeinen kennen wij nu nog. De leerlingen vergelijken voorwerpen en gewoontes van de Romeinen met die van deze tijd.

Doelstellingen van de les:

De leerlingen leren dat je door archeologische vondsten veel kunt leren over het leven in de Romeinse tijd in onze regio. De leerlingen maken vergelijkingen tussen Romeinen en Cananefaten en krijgen inzicht in de invloed die de Romeinen in ons land hebben gehad.

MENU 1

groep
5

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 32 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Kerndoelen:
Oriëntatie op jezelf en de wereld:
51, 52

Rijksmuseum de Gevangenpoort Moord in de Poort

Het is het einde van de dag en het museum gaat sluiten. De beveiliging en museumdocent doen de laatste ronde en ontmoeten elkaar in de cipierswoning bij een stapel voorwerpen en de plattegrond van de Gevangenpoort. "Wist jij...", begint de één. De ander kijkt hem aan.. Dit is het begin van een speurtocht naar vier waargebeurde verhalen uit de Gevangenpoort. In verschillende ruimtes maken de leerlingen kennis met de gevangenen die hier zaten. Ze ontdekken alibi, motief, misdaad en straf aan de hand van clues en spellen die in de ruimtes liggen.

De verhalen van de Gevangenpoort worden gevangen in een rondleiding waar 'Cluedo' en een escaperoom elkaar ontmoeten. De leerlingen gaan zelf ontdekkend aan de slag en alleen met elkaar kunnen ze de rondleiding tot een goed einde brengen.

Doelstellingen van de les

Onderzoek doen naar voorwerpen en verhalen. Bronnen analyseren en koppelen aan historische gebeurtenissen. Samenwerken, beargumenteren, analyseren en discussiëren aan de hand van verhalen en onderzoek.

MENU 1

menu groepen

7

aantal leerlingen en begeleiding

30 leerlingen en

2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands:

Kunstzinnige oriëntatie:

Foto: Kim Verkade

MENU 1

groep

6

aantal leerlingen en begeleiding

maximaal 32 leerlingen en

2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Sluit aan bij Nederlands, oriëntatie op jezelf en de wereld, kunstzinnige oriëntatie

Museum Rijswijk

Papieren dieren!

De leerlingen bezoeken de Papier Biënnale 2024. Animal Farm met werk van 20 hedendaagse internationale kunstenaars waarin papier en dieren de hoofdrol spelen. De leerlingen bekijken en bespreken met elkaar verschillende kunstwerken. Daarbij ontdekken ze welke betekenis dieren in verschillende culturen kan hebben. Ook gaan ze zelf aan de slag met het materiaal en onderwerp.

Doelstellingen van de les

De leerlingen leren:

- kijken naar en denken over hedendaagse kunst
- verwoorden van eigen gedachten en het luisteren naar elkaar
- dat hetzelfde beeld verschillende betekenissen heeft in verschillende culturen
- de veelzijdigheid van het materiaal papier

Manjot Kaur, *Forest invoking Vaishnavi*, waterverf, gouache op Wasli papier, 61 x 92 cm, collectie kunstenaar

MENU 1

menu groepen

8

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 30 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands: 2,3

Oriëntatie op jezelf en de wereld:
36, 37, 39 & 42

Kunstzinnige oriëntatie: 54, 55, 56

West Den Haag Kunstverkenners

Wat is hedendaagse kunst? Is kunst altijd een schilderij of een sculptuur?
Deze vragen gaan de leerlingen onderzoeken wanneer zij de exposities van West bezoeken. Ze gaan ontdekken dat kunst in veel verschillende vormen en maten komt.

In het schooljaar 2024/2025 presenteren we weer gevarieerde hedendaagse kunstwerken van jonge kunstenaars uit verschillende delen van de wereld. Kunst kan uitdagend zijn, maar door het vanuit de belevingswereld van de leerlingen te benaderen, ontdekken ze dat iedereen iets te zeggen heeft over kunst!

Tijdens de interactieve rondleiding gaan de leerlingen in gesprek met elkaar en met onze docenten en worden ze uitgenodigd om hun

eigen ideeën en meningen te delen. We letten hierbij op de vorm van het kunstwerk (materialen, kleuren, formaat etc.), maar ook op de boodschap van het werk en waar het vandaan komt. Daarnaast wordt hun creativiteit aangesproken in onze educatieruimte!

Doelstelling van de les:

Hedendaagse kunstenaars worden geïnspireerd door de wereld waarin wij leven. Door middel van het programma kunnen de leerlingen zelf ontdekken wat hedendaagse kunst is en het in verband te brengen met hun eigen wereld. De leerlingen zullen dus ontdekken dat kunst en het leven altijd met elkaar verbonden zijn, terwijl we ze uitdagen om kritisch te observeren en denken. Het formuleren en onderbouwen van hun eigen mening staat hierbij centraal.

menu 2

groep 1/2	Kinderboekenmuseum
groep 3	Museon – Omniversum
groep 4	Kunstmuseum Den Haag
groep 5	Museum Panorama Mesdag
groep 6	Monumentenzorg
groep 7	Nationaal Archief
groep 8	Museum Prinsenhof Delft

De lessen beginnen om
9.15 uur, 10.45 uur en 13.30 uur
De lessen duren 75 minuten

Vorbereidend en/of
verwerkend lesmateriaal
voor op school staat op:
[cultuurmenu.nl/primaironderwijs/
lesmateriaal/](https://cultuurmenu.nl/primaironderwijs/lesmateriaal/)

Museon – Omniversum

Laat je tanden zien

Ontdek de verschillende vormen van tanden en kiezen

Alle kinderen van groep 3 hebben te maken met 'wisselen': ze krijgen een blijvend gebit. Weten ze dat dieren ook 'wisselen'? Het gebit is van levensbelang, maar waarom zijn tanden en kiezen zo verschillend van vorm: scherp en puntig of juist plat?

Aan de hand opdrachten bij echte dierenkaken en -tanden van onder andere een paard,

leeuw, schaap en haai, ontdekken ze de verschillende vormen en functies van een gebit. Natuurlijk bestuderen ze ook hun eigen gebit.

Doelstellingen van de les

Na deze museumles herkennen de leerlingen de verschillende soorten tanden en kiezen en kennen ze de functies van het gebit.

MENU 2

groep
3

aantal leerlingen en begeleiding

Maximaal 32 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Oriëntatie op jezelf en de wereld:
40, 41, 51 en 56

MENU 2

groep
1/2

aantal leerlingen en begeleiding

Maximaal 30 leerlingen/minimaal
1 begeleider op 5 leerlingen (let op:
begeleiders hebben een belang-
rijke rol in het begeleiden van
groepjes door de tentoonstelling)

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands: 1, 12
Kunstzinnige oriëntatie 54, 56

Kinderboekenmuseum

Een brief voor Aap

De museumles start met een verhaal waarin Aap een brief heeft ontvangen maar niet kan lezen wat erin staat. Weten de leerlingen het wel? Door in de tentoonstelling op onderzoek uit te gaan, ontdekken ze vanzelf waar ze de brief kunnen vinden en wat erin staat!

De leerlingen bezoeken de tentoonstelling ABC met de dieren mee, een leerzame en creatieve letterroute langs bekende kinderboekenbeesten. Zo helpen ze Kleine Ezel met de zoekgeraakte

letters en springen ze over de letter-ijsschotsen van Kleine Ijsbeer.

Doelstellingen van de les

Door het actief spelen met letters wordt bijgedragen aan het ontluikende taalbewustzijn van de leerling. De les sluit aan bij de kerndoelen Nederlands. Daarnaast begrijpen leerlingen wat een museum is, en specifiek wat het Kinderboekenmuseum verzamelt.

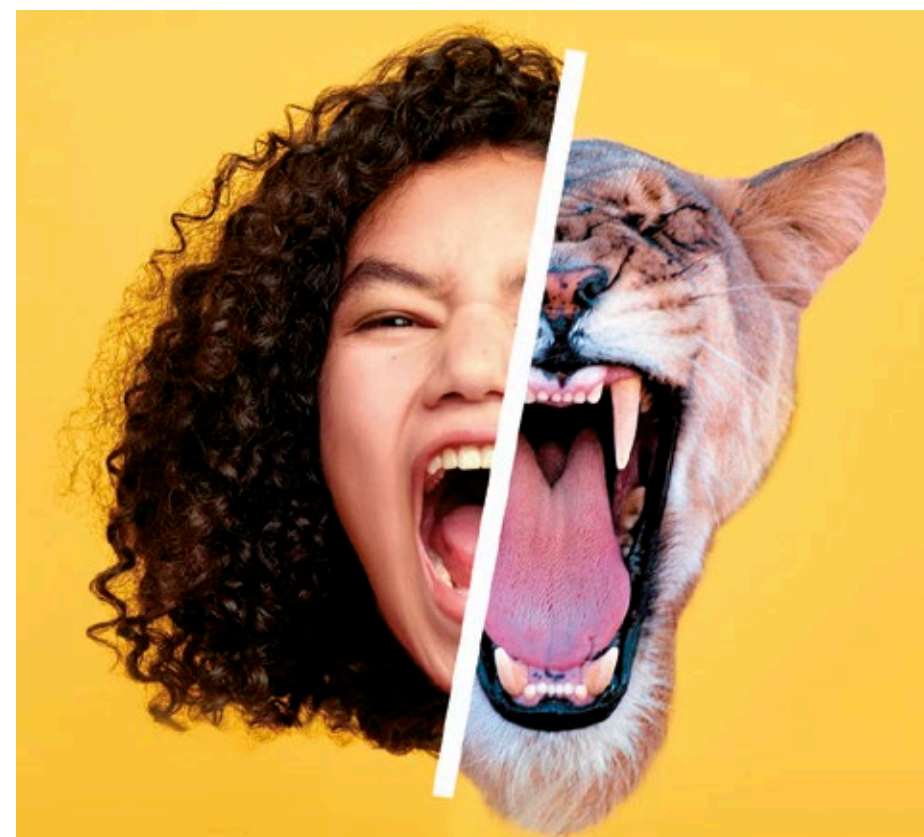

Foto: Eveline van Egdom

MENU 2

groep
4

aantal leerlingen en begeleiding
35 leerlingen en 2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands: 1 en 12
Kunstzinnige oriëntatie: 55, 56
Rekenen/Wiskunde:
Oriëntatie op jezelf en de wereld:
37, 51

Kunstmuseum Den Haag Op bezoek bij de beeldhouwer

In deze museumles maken de leerlingen kennis met de meest uiteenlopende beeldhouwwerken van het Kunstmuseum. De leerlingen bekijken beelden in brons van grootmeesters als Rodin, maar ook beelden van nu komen tijdens de les aan bod. Wat vinden beeldhouwers belangrijk bij het maken van een ruimtelijk beeld? En kun je dat ontdekken wanneer je er omheen loopt en ernaar kijkt? Door kijkopdrachten- en spelletjes te doen, leren de kinderen vormen en materialen herkennen. Net als echte beeldhouwers gebruiken zij

in de les ruimtelijke materialen waarmee voorstelling, vorm, materiaal en textuur tastbaar worden.

Doelstellingen van de les:

- De leerlingen leren begrippen passend bij kunst, meetkundige objecten en verhoudingen.
- De leerlingen kunnen basisvormen, zoals kegels en cilinders, en diverse vormsoorten herkennen en benoemen.
- De leerlingen tekenen naar waarneming en construeren met ruimtelijk materiaal.

Museum Panorama Mesdag Met Mesdag mee, naar de zee

Hoe is het mogelijk dat we anno 2023/2024 nog steeds zo'n magische ervaring hebben, wanneer we in Museum Panorama Mesdag aan de Zeestraat de trap naar het Panorama uit 1881 opklimmen en we plotseling aan zee lijken te staan?

We zien de vissersvloot beneden op het strand liggen, de zee in de verte en het dorp Scheveningen en Den Haag achter ons. Hoe hebben Sientje en Hendrik Willem Mesdag het schilderen van dit enorme kunstwerk voor elkaar gekregen? Het Panorama staat centraal. Daarnaast bekijken de leerlingen in de zalen verschillende schilderijen en

ze maken schetsen met grafietstift. In het atelier onderzoeken ze kleur en vorm van de onderdelen lucht, zee en zand. De schetsen gebruiken de leerlingen voor de 'stofferij', waarbij de begrippen ruimte en perspectief aan de orde komen.

Doelstellingen van de les

De leerlingen ervaren en beleven de ruimtelijkheid van het duin en het strand. Zij krijgen inzicht in de technieken die Mesdag en zijn tijdgenoten hebben ontwikkeld voor het Panorama. Bij het maken van een groot groepswerk leren de leerlingen samenwerken.

MENU 2

groep
5

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 30 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands: 1, 2
Oriëntatie op jezelf en de wereld:
51 t/m 53
Kunstzinnige oriëntatie: 56

groep
6

aantal leerlingen en begeleiding

30 leerlingen en

2-4 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands: 12

Oriëntatie op jezelf en de wereld: 38

Kunstzinnige oriëntatie: 54 t/m 56

Afdeling Monumentenzorg en Welstand

Holy Moly Mozaïek!

Via speelse werkvormen ontdekken leerlingen het cultureel erfgoed van de Heilige Antonius Abt kerk, met nadruk op het imposante mozaïek dat bekendstaat als één van de grootste van Noord-Europa. De kleuren, het maakproces, de voorstelling en de verhalen erachter komen aan bod.

Leerlingen creëren zelf een mozaïek met de originele Venetiaanse steentjes en verkennen andere kunstschaten van de kerk. Ook wordt er aandacht besteed aan wat het betekent om gelovig te zijn en hoe er door diverse religies verschillende uitingen aan worden gegeven. De les biedt zo een holistische ervaring van cultuur, kunst en religie.

Doelstelling van de les:

De leerlingen ontdekken de culturele betekenis van religieuze gebouwen in Den Haag en verkennen specifiek de kunstschaten van de H. Antonius Abtkerk in Scheveningen, met aandacht voor beeldaspecten als vorm, kleur en compositie. Er wordt een connectie gelegd met andere religies en de bijbehorende kunstuitingen. Het filosofische gesprek biedt ruimte voor diverse perspectieven en het zoeken naar verbinding.

Tijdens de les wordt uitgelegd wat MZ doet en wat beschermde monumenten zijn. Hiermee wordt voldaan aan het kernbegrip: behoud van erfgoed en het belang hiervan.

Klimaatschuld: wie betaalt?

Bossen zijn belangrijk voor het klimaat. Maar wie moet er betalen voor het herplanten van Indonesische bossen die in de koloniale tijd door Nederland zijn omgekapt?

In deze les krijgen leerlingen een rol als adviseurs in een rechtszaak tussen Indonesië en Nederland. In het depot leren ze eerst over de koloniale geschiedenis. Verder luisteren de leerlingen naar argumenten, bestuderen ze oude bronnen en denken ze na over de doorwerking van de

geschiedenis. Uiteindelijk komen ze tot een besluit: wie betaalt de klimaatschuld?

Doelstellingen van de les

- Samen aan de slag met verschillende belangen en perspectieven.
- Oefen met het vormen van een mening op basis van bronnen.
- Krijg een beeld van de doorwerking van het koloniale verleden in het heden.
- Denk na over natuurherstel en klimaatschuld.

groep
7

aantal leerlingen en begeleiding

maximaal 30 leerlingen,

2 begeleiders

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands: 3, Oriëntatie op jezelf en de wereld: 47.

De les sluit aan bij burgerschap en 21e eeuwse vaardigheden: probleem oplossend denken en handelen, samenwerken, en kritisch denken.

MENU 2

groep
8

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 30 leerlingen,
2-4 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands: 1, 2, 3 Oriëntatie op
jezelf en de wereld:
52, 53

Tijdvak: Ontdekkers en Hervormers
Canon: De Opstand,
Willem van Oranje

Museum Prinsenhof Delft

In de voetsporen van de Prins

Wilhelmus van Nassouwe ben ik van Duitsen bloed... Komt onze Vader des Vaderlands uit Duitsland? Vierhonderd jaar geleden liep Willem van Oranje rond in de gebouwen van Museum Prinsenhof Delft. In dit middeleeuwse klooster voerde hij een oorlog aan, de Nederlandse Opstand, en werd hij ook vermoord. Willem van Oranje is onlosmakelijk verbonden met het ontstaan van Nederland en heeft nog steeds invloed op het Nederland van nu.

Tijdens deze museumles stappen de leerlingen in de voetsporen van Willem van Oranje. Aan de hand van hoogtepunten uit de museumcollectie maken ze kennis met belangrijke personen en gebeurtenissen uit het leven van Willem van

Oranje: Karel V, Filips II, de hertog van Alva, de Beeldenstorm, de Tachtigjarige Oorlog en de moord op de prins. Door zich te verkleden in historische kostuums kruipen de kinderen in de huid van de verschillende personages uit die tijd en wordt de moord op de authentieke plaats delict nagespeeld.

Doelstellingen van de les

De leerlingen:

- zien het belang van Willem van Oranje voor de geschiedenis van Nederland;
- worden zich bewust van het feit dat geschiedenis relevantie heeft voor het heden;
- leren Museum Prinsenhof Delft kennen als een plaats van herinnering.

Menu 3

groep 1/2	Muzee Scheveningen
groep 3	De Mesdag Collectie
groep 4	Huis van het boek
groep 5	Museum Bredius
groep 6	Fotomuseum Den Haag
groep 7	Archeologie
groep 8	Vredespaleis

Voorbereidend en/of verwerkend lesmateriaal voor op school staat op: cultuurmenu.nl/primaironderwijs/lesmateriaal/

De lessen beginnen om 9.15 uur, 10.45 uur en 13.30 uur
De lessen duren 75 minuten

MENU 3

groep
1/2

aantal leerlingen en begeleiding

Maximaal aantal leerlingen 30,
minimaal 2 begeleiders

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands: 1, 12

Oriëntatie op jezelf en de wereld:
39, 40, 41

Kunstzinnige oriëntatie: 56

Muzee Scheveningen

Kijk, een schelp!

In Muzee Scheveningen nemen we de leerlingen mee naar het strand en de Noordzee. Wat is het strand eigenlijk? En wat voor verschillende soorten dieren leven daar? Samen nemen we 'een kijkje onderwater'. We gaan onderzoek doen naar schelpen en spelenderwijs ontdekken we dat er diertjes in de schelpen leven. We onderzoeken het ontstaan en de groei van een schelp en we leren verschillende schelpen herkennen. Leerlingen mogen de zeesterren, krabben en andere dieren uit de Noordzee bekijken en aanraken. Tot slot 'zwemmen' de leerlingen door de donkere diepzee.

Doelstellingen van de les

De leerlingen ontdekken dat Muzee verschillende verzamelingen heeft maar ook zelf onderzoek doet naar de objecten die het museum in bezit heeft. De leerlingen ontdekken spelenderwijs welke dieren in en rond de Noordzee leven. Ze worden aangespoord om zelf onderzoek te doen naar een eigen gekozen schelp (vorm, kleur, groei, structuur, etc.) Ze krijgen het besef dat de schelpjes die ze op het strand vinden lege huisjes zijn van schelpdieren

Foto: Arnaud Roelofs

De Mesdag Collectie

Mesdag en de zee

Schilder Hendrik Willem Mesdag (1831-1915) hield van de natuur. Hij woonde vlakbij Scheveningen en kon de zee schilderen wanneer hij maar wilde. Elk moment zag die er anders uit; bij ondergaande zon, als het stormde of juist windstil was, en zo schilderde hij haar ook. De beroemde zeeschilder maakte niet alleen kunst, hij verzamelde het ook. Voor al die kunstvoorwerpen liet hij naast zijn huis zelfs een museum bouwen! In De Mesdag Collectie ervaren de leerlingen de bijzondere sfeer van een 19e eeuwse museumgebouw. Door samen te werken en kijk-, ruik-, teken- en andere doe-opdrachten te doen

ontdekken ze meer over de kunstvoorwerpen, het leven in de 19de eeuw, de zee en elkaar.

Doelstellingen van de les

De leerlingen maken actief kennis met een aantal kunstvoorwerpen uit De Mesdag Collectie. Ze ontdekken dat je bij het kijken naar kunst bijna al je zintuigen kunt gebruiken, en dat je meer te weten komt als je samenwerkt. Daarnaast tekenen ze de kleuren van de zee en ontdekken ze hoeveel variatie daarin zit. De les sluit aan bij de vakken beeldende vorming en taal en is ook gericht op de aandachtsgebieden: milieu en gelijke kansen.

MENU 3

groep
3

aantal leerlingen en begeleiding

maximaal 35 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands:

Kunstzinnige oriëntatie 54 t/m 56

groep
4

aantal leerlingen en begeleiding
35 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands:
Kunstzinnige oriëntatie: 54 en 56

Huis van het boek

Ingewikkelde letters!

Ken je die mop van die mummie? Ingewikkeld hé? Behalve de mummies, waren de letters uit Egypte ook behoorlijk ingewikkeld! Het duurde eeuwen voordat iemand de Egyptische hiërogliefen, dankzij de steen van Rosetta, eindelijk kon ontcijferen en ontdekte wat de oude Egyptenaren te vertellen hadden.

In de les 'Ingewikkelde letters' gaan de kinderen door middel van spannende opdrachten een oude Egyptische tekst ontcijferen en komen ze onderweg misschien wel

een echte mummie tegen. Lijken Egyptische letters op onze eigen letters? Of zijn het meer plaatjes? Communiceren we tegenwoordig ook niet steeds meer met plaatjes?

Doelstellingen van de les

Door middel van deze les maken kinderen kennis met de verschillende soorten schrift in het boekenmuseum en vergelijken dit met hun eigen tijd. Ze leren waar letters vandaan komen en leren dat geschiedenis altijd in beweging is.

Museum Bredius

Ik zie,
ik zie wat jij niet ziet

Abraham Bredius (1855-1946) woonde in Den Haag en werkte er als museumdirecteur. Als een echte speurneus deed hij onderzoek naar 17e eeuwse kunstenaars zoals Rembrandt en Jan Steen. Eigenlijk was Bredius een soort ontdekkingsreiziger in de kunst, want niet alleen beroemdheden, maar ook minder bekende kunstenaars konden op zijn aandacht rekenen. Als hij een goed schilderij vond, wilde hij er gewoonweg álles van weten. Zo werd hij een steengoede kunstkenner en kunstverzamelaar. Bijzonder is dat hij dat allemaal aan zichzelf leerde. Er was namelijk nog geen opleiding voor. Als je echter iets super interessant vindt en daar je best voor gaat doen, dan kan je daar heel goed in worden.

Bredius leende zijn schilderijen vaak uit aan Nederlandse musea zodat alle mensen ervan konden genieten. Een paar hield hij er natuurlijk zelf. Die hing hij in zijn statige woonhuis. Hoe hij TOEN woonde, kun je NU zien in Museum Bredius, want hij schonk zijn hele collectie en huis aan de Gemeente Den Haag.

Doelstellingen van de les

Tijdens de les in Museum Bredius zien de leerlingen hoe een voorname heer die van kunst houdt ruim 100 jaar geleden

leefde. Aan de hand van zijn 17e eeuwse schilderijencollectie kruipen zij in de huid van een afgebeeld persoon, doen zij theatrale opdrachten, ontdekken, beschrijven en bespreken zij wat een ander ziet, denkt en voelt, bedenken zij of het toen anders was dan nu, denken zij na over de 17e eeuw in Nederland en in de voormalige koloniën en maken zij schetsen die tezamen een verrassend boekje vormen. Focus van de les is stimuleren van inlevingsvermogen, fantasie en creativiteit.

groep
5

aantal leerlingen en begeleiding
30 leerlingen,
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les
Nederlands: 1, 12
Oriëntatie op jezelf en de wereld:
37, 51 Kunstzinnige oriëntatie: 54,
55, 56
21e eeuwse vaardigheden: probleem oplossen, creatief denken, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering, samenwerken, communiceren

MENU 3

groep
6

aantal leerlingen en begeleiding
35 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands: 1, 3, 12
Kunstzinnige oriëntatie: 54 t/m 56
Oriëntatie op jezelf en de wereld: 35

Fotomuseum Den Haag Ontdek het Fotomuseum

De hele dag kijken kinderen naar afbeeldingen: op internet, in boeken of op reclameposters. De maker wil je er iets mee vertellen. Door goed te kijken naar foto's van kunstenaars in het Fotomuseum blijken de leerlingen snel in staat om naast het onderwerp ook de techniek en beeldaspecten te herkennen in de tentoongestelde foto's.

Met al die kennis van fotografie in huis wordt het tijd om zelf te fotograferen naar aanleiding van een opdracht die past bij de tentoonstelling. Door zelf aan de slag te gaan met camera's ervaren de leerlingen dat je als fotograaf heel wat te vertellen hebt.

Doelstellingen van de les:

- De leerlingen reflecteren op de rol die fotografie in het dagelijks leven speelt.
- De leerlingen maken kennis met de techniek achter fotocamera's.
- De leerlingen herkennen verschillende beeldaspecten in foto's.
- De leerlingen maken zelf foto's aan de hand van een opdracht passend bij de tentoonstelling.

Foto: Maurice Haak

Afdeling Archeologie Den Haag

Van Floris tot Willem Alexander De gebouwen van het binnenhof

Als er in Den Haag een nieuw gebouw komt, of een tunnel wordt gegraven, gaan eerst de archeologen op pad om te zien of er nog oude voorwerpen en scherven in de bodem liggen. Die worden opgegraven, schoongemaakt en uitgebreid onderzocht.

In deze les vertellen we meer over het ontstaan van Den Haag. Zeker nu het Binnenhof wordt gerenoveerd, ontdekken de archeologen regelmatig iets nieuws. Verse geschiedenis, zo uit de grond! De vondsten die we laten zien zijn van heel oud tot jong: afkomstig van de bouwers en vroegste bewoners tot aan de laatste gebruikers, die er pasgeleden nog werkten.

In de les kijken we eens goed naar plattegronden van het Binnenhof. Wat zijn de oudste stukken en welke delen zijn er later bij gebouwd? Weten we ook wat er in de gebouwen gebeurde? Was het een woonvertrek of de keuken? In de aansluitende opdracht gaan de leerlingen met één van de plattegronden aan de slag en proberen ze te tekenen hoe het gebouwencomplex eruit heeft gezien. Wat denken zij? We maken foto's van de tekeningen en kijken aan het eind van het schooljaar terug via social media welke pogingen er wel heel dicht in de buurt komen van wat de archeologen denken.

Doelstellingen van de les

De groep leert hoe archeologen van de Gemeente Den Haag werken.

Er is ruimte voor gesprekken met leerlingen en voor het beantwoorden van hun vragen. De creatieve opdracht laat de leerlingen de vertaalslag maken van het platte vlak naar de ruimtelijke opbouw, in combinatie met de geschiedkundige achtergrond. Het leergebied Kunstzinnige oriëntatie wordt gecombineerd met Oriëntatie op jezelf en de wereld.

MENU 3

groep
7

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 30 leerlingen en
2 begeleiders per groep

vakken en kerndoelen van de les

Nederlands: 1, 2
Oriëntatie op jezelf en de wereld:
51 t/m 53
Kunstzinnige oriëntatie: 56

groep
8

aantal leerlingen en begeleiding
maximaal 25 leerlingen en
2 tot 4 begeleiders per groep
Een legitimatiebewijs voor
begeleiders is verplicht.

vakken en kerndoelen van de les
Oriëntatie op jezelf en de wereld: 51

Vredespaleis

Vrede maak je niet alleen

Er was al heel wat oorlog geweest toen landen het wel een keertje genoeg vonden. Het moest toch ook anders kunnen. Maar om het anders te doen, wilde ieder land wel dat z'n buurland het ook anders ging doen. En hoe dan? Hierover gingen landen uit de hele wereld in gesprek, in het jaar 1899. Al best een tijdje geleden! Ze kwamen er allemaal voor naar Den Haag. Er werd besloten een gerechtshof op te richten voor als er weer eens onenigheid tussen de landen was. Daar kon de ruzie worden opgelost zodat oorlog niet meer nodig zou zijn. En voor dat gerechtshof werd een waardig onderkomen gebouwd, het Vredespaleis. Omdat het Vredespaleis net als dat gerechtshof het idee was van al die

landen, droegen ze ook allemaal hun steentje bij. Iedereen gaf een cadeau. Daarmee ontstond een bijzonder en uniek gebouw, dat eigenlijk een beetje van de hele wereld is.

Doelstellingen van de les

- Leren dat het Vredespaleis iets vertelt over de geschiedenis van Nederland én van de wereld.
- Inzien dat je sommige dingen niet in je eentje kunt bereiken, zoals vrede.
- Inzien dat wat je samen maakt, anders wordt dan iets dat je alleen maakt maar je er ook samen trots op kunt zijn. Iets wat je samen maakt, vraagt om er samen zorg voor te dragen.

Colofon

Uitgave

Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea
Projectenbureau Haagse Musea
Postbus 30313
2500 GH Den Haag
Telefoon 070 3381458

Tekst Sandra Bal, Projectenbureau Haagse Musea,
19 Haagse erfgoedinstellingen

Redactie Werkgroep Educatie, SGPHM

Ontwerp Eindeloos

Decor cover Winnifred Dijkstra (Huis van het boek)

Foto cover en fotografie leerlingen Chelsey Honders

Illustraties binnenwerk Eindeloos

Fotografie overig Haagse erfgoedinstellingen

Ontwerp website Ed van den Heuvel/webdesign

Datum mei 2024

Organisatie Cultuurmenu

Projectenbureau Haagse Musea
Postbus 30313
2500 GH Den Haag

Hoofd projectenbureau Haagse Musea:

Sandra Bal
sbal@cultuurmenu.nl
tel. (ma, di en woe, do ochtend)
070 3381458

Medewerker secretariaat:

Ingrid Scholten
secretariaat@cultuurmenu.nl
tel. (ma en di middag) 070 3381453

Leerlijn

Kijk voor de leerlijn op de website:
cultuurmenu.nl/primaironderwijs/leerlijn/

Met dank aan:

Fonds
1818

Tijmstra Stichting

het
cultuurfonds

Fonds Schiefbaan Hovius

Deelnemende musea

fotomuseum den haag

Fotomuseum Den Haag

Stadhouderslaan 43,
2517 HV Den Haag
070 3381120
(Sarah van Aggelen &
Tahnee Fraser)
reserveringen@kunstmuseum.nl
www.fotomuseumdenhaag.nl

Den Haag

Gemeente Den Haag

Afdeling Monumentenzorg en Welstand

Spui 70, 2511 BT Den Haag
070 3534083 (Elise Mutter)
monumentenzorg@denhaag.nl
www.monumentenzorgdenhaag.nl

Dienst Stadsbeheer

Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie

Prins Hendrikstraat 39
2518 HH Den Haag
070 3536639
anme@denhaag.nl
www.archeologie.denhaag.nl

Haags Historisch Museum

Haags Historisch Museum

Korte Vijverberg 7
2513 AB Den Haag
070 3123065 (Ellen Heijne)
educatie@haagshistorisch-
museum.nl
www.haagshistorischmuseum.nl
Eind 2024 gaat het Haags Historisch Museum vernieuwen. Adresgegevens kunnen wijzigen, bekijk onze website voor de meest actuele informatie: www.haagshistorischmuseum.nl/nl/plan-your-visit/praktische-informatie

KINDER BOEKEN MUSEUM

Kinderboekenmuseum

Prins Willem-Alexanderhof 5
2595 BE Den Haag
070 3339631 (Anouk van Dijk)
groepsbezoek@kinderboeken-
museum.nl
www.kinderboekenmuseum.nl

KUNSTMUSEUM DEN HAAG

Kunstmuseum Den Haag

Stadhouderslaan 41
2517 HV Den Haag
070 3381 120
(Sarah van Aggelen &
Tahnee Fraser)
reserveringen@kunstmuseum.nl
www.kunstmuseum.nl

Louwman Museum

Leidsestraatweg 57
2594 BB Den Haag
070 3047372 (Debby van Rijswijk)
d.vanrijswijk@louvmanmuseum.nl
www.louwmanmuseum.nl

De Mesdag Collectie

Laan van Meerdervoort 7f
2517 AB Den Haag
Tel 070 3621434
info@demesdagcollectie.nl

museon omniversum

Museon-Omniversum

Stadhouderslaan 37
2517 HV Den Haag
070 3381463
scholen@oneplanet.nl
www.museon-omniversum.nl

Museum Bredius

Lange vijverberg 14
2513 AC Den Haag
070 3620729
info@museumbredius.nl
www.museumbredius.nl

MUSEUM PANORAMA MESDAG

Museum Panorama Mesdag

Zeestraat 65
2518 AA Den Haag
070 3106665
info@panorama-mesdag.nl
www.panorama-mesdag.nl

Museum Rijswijk

Herenstraat 67
2282 BR Rijswijk
070 3903617 (Astrid Huitker)
educatie@museumrijswijk.nl
www.museumrijswijk.nl

Huis van het boek

Prinsessegracht 30
2514 AP Den Haag
070 3462700 (Winnifred Dijkstra)
reserveringen@huisvanhetboek.nl
www.huisvanhetboek.nl

MUZEE SCHEVENINGEN

Muzee Scheveningen

Neptunusstraat 90
2586 GT Scheveningen
070 3500830
educatie@muzee.nl
www.muzee.nl

p museum prinsenhof delft

Museum Prinsenhof Delft

Sint Agathaplein 1
2611 HR Delft
015 2197927 (Ellen Bakker &
Mario Carolus van Lier)
reservering-prinsenhof@delft.nl
www.prinsenhof-delft.nl

Nationaal Archief

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
06 55267929 (Ellen Loozen)
educatie@nationaalarchief.nl
www.nationaalarchief.nl

Rijksmuseum de Gevangenpoort

Rijksmuseum de Gevangenpoort

Buitenhof 33, 2513 AH Den Haag
070 3460861
info@gevangenpoort.nl
www.gevangenpoort.nl

VREDESPALEIS

Vredespaleis

Carnegieplein 2
2517 KJ Den Haag
070 3024242
visit@peacepalace.org
www.vredespaleis.nl

West

West Den Haag

Lange Voorhout 102
2514 JE Den Haag
06 34293461 (Anne Willemsen)
educatie@westdenhaag.nl
www.westdenhaag.nl

Roostervragen

Stuur een bericht via het account van de school via de homepage-berichten icoon 'stuur een bericht'. Of stuur een e-mail naar de roosterhelpdesk: cultuurmenu@bezoekplanner.nl

Hotline

Verhinderung **binnen 24 uur** doorgeven? Bel de hotline

0174 315090

Bereikbaar van 8.00 uur tot 17.00 uur op werkdagen.

Wilt u een reservering annuleren die **niet binnen 24 uur** plaatsvindt, wijzig dan in uw account de reservering en klik onderaan in het venster op knop 'Annuleren'.